CZU: 373.016:81`243 **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.13352742**

MONITORIZAREA CURRICULUMULUI ȘCOLAR LA DISCIPLINA LIMBA STRĂINĂ: CONCEPT, PARTICULARITĂȚI ȘI EXPERIENȚE

Ion GUȚU

doctor în filologie, conferenţiar universitar
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, RM
orcid id: https://orcid.org/0000-0003-3302-4829

The national education system, since 1996, has as its basis its educational policies, along with the Education Code, an entire curricular system that regulates all the compartments intended for the pupils (conceptual framework, content components, teaching-learning-evaluation methodologies, guides implementation of curricula, etc.). Since the Curriculum is not a dogma, but a document in perpetual revision and modernization, it is necessary that the Curriculum in foreign languages of the latest generation (2018/2019) knows the continuous monitoring and development of all its compartments (concept, particularities, experiences) and at all cycles (primary and secondary) with the recommendation of a Methodological Framework to the ministry in order to prepare the next curricular generation.

What are the challenges, what theories and methodologies can ensure the cyclical and continuous process of this curricular monitoring and development?

Keywords: *education, curriculum development, foreign language, monitoring, Methodological Framework, revision.*

0. Argument

Învățământul școlar în Republica Moldova are la baza politicilor sale educaționale, începând cu anul 1996, un sistem curricular bine închegat ce reglementează toate compartimentele destinate parcursului școlar al elevului precum: cadrul conceptual, componentele conținutale, metodologiile de predare-învățare-evaluare, ghidurile de implementare ale curricula, manualele, testele de evaluare etc.

Așa cum Curriculumul nu reprezintă o dogmă, ci un document în perpetuă revizitare și modernizare, este necesar ca aceste politici să fie actualizate și ajustate la contextul social, politic, economic și educațional, conform prevederilor documentelor naționale de referință la zi : *Codul Educației* [1], *Cadrul de Referință al Curriculumului Național* [2], *Strategia de dezvoltare "Educația 2030"* [9], ș.a.

Curriculumul la Limba străină I este parte componentă a Curriculumului Național, cunoaște aceleași etape de evoluție și evaluare (decongestionare (2006), modernizare (2010), dezvoltare (2018/19)), în care scop, în mod periodic și sistemic, trebuie să fie supus unei monitorizări și expertize la toate compartimentele sale (concept, particularități, experiențe) și la toate ciclurile (primar, gimnazial, liceal) pentru asigu-

rarea unei dezvoltări continue şi a unei pregătiri graduale de către organele de resort a următoarei generaţii curriculare cu toate accesoriile de rigoare (ghiduri, manuale, caiete, teste etc.).

Care sunt provocările şi nevoile, ce teorii şi metodologii pot garanta procesul ciclic şi continuu al acestei monitorizări şi dezvoltări curriculare ?

1. Nevoia monitorizării Curriculumului Naţional: provocări, concept, particularităţi şi experienţe

În virtutea faptului că actualul Curriculum Naţional, inclusiv *Curriculumul la Limba Străină I* [5; 3; 4], se află deja de 5-6 ani în proces de implementare la toate treptele şcolare (primară, gimnazială, liceală) cu asigurarea evaluării finale în baza noilor *Programe de examen pentru liceu* [8], pregătirea pentru elaborarea noului Curriculum Naţional trebuie să admită şi să promoveze experienţe şi particularităţi educaţionale devenite tradiţionale la fiecare etapă. Acestea presupuneau o procedură complexă de monitorizare şi evaluare a Curriculumului Naţional la toate treptele şcolare prin elaborarea de studii şi expertize ştiinţifice.

Astfel, în cadrul subprogramului „Teoria şi metodologia monitorizării şi dezvoltării continue şi ciclice a curriculumului şcolar", cifrul 01.14.01, a Centrului de Cercetări Ştiinţifice „Politici educaţionale şi sociale" din cadrul Universităţii de Stat din Moldova, a fost elaborat un asemenea *Concept ştiinţifico-didactic* coerent, progresiv şi clar definit. Ideea-cheie a Conceptului consistă în a oferi Ministerului Educaţiei şi Cercetării un mecanism permanent, longitudinal şi efectiv de monitorizare a curriculumului şcolar la nivel instituţional şi naţional.

Provocările pot veni dinspre nevoia menţinerii experienţei anterioare de realizare a cercetărilor de rigoare la diferite niveluri şi de publicare a unor studii de genul celor care au precedat ultima generaţie de curricula precum *Cadrul de referinţă al curriculumului naţional* [2], *Evaluarea curriculumului naţional în învăţământul general. Studiu* [7], *Evaluarea curriculumului educaţional. Aria Limbă şi comunicare (studii curriculare)* [6] şi care, la fel, ar trebui să anticipeze procesul imediat ulterior de elaborare şi promovare a noului Curriculum Naţional. Aceste studii pot fi completate şi de analize sau evaluări iniţiate chiar de Ministerul Educaţiei şi Cercetării cu angajarea cadrelor didactice de la toate treptele şcolare şi din toate zonele republicii, cu asigurarea unei expertize universitare de valoare. Cercetările şi evaluările curriculare venite dinspre toate aceste instituţii educaţionale implicate nu pot decât să contribuie la elaborarea şi promovarea unui viitor Curriculum Naţional de calitate, să păstreze şi să promoveze aceste particularităţi curriculare ca un specific educaţional şi ca bune experienţe nu doar la nivel naţional, dar şi cu impact internaţional, întrucât pot permite şi ajutora la evitarea barierelor, dificultăţilor şi deficienţelor ce pot sta în calea elaborării unor documente de politici educaţionale de valoare.

Nevoia acestei proceduri complexe şi graduale va trebui să prevadă :

1. ***monitorizarea curriculumului scris/proiectat ca sursă de identificare şi stabilire a criteriilor de monitorizare***.

În acest scop, cercetătorii-monitori şi cadrele didactice-monitori din din diferite zone educaţionale ale republicii, selectaţi mai ales în bază de experienţe considerabile cu grad didactic I şi superior, dar şi cu experienţă de începători sau grad didactic II, vor fi implicaţi în subprogram şi vor monitoriza curricula scrise/proiectate în raport cu aspectele inovative, introduse de conceptorii de curricula, printre care:

- abordarea sistemică a curricula pe discipline din perspectiva postmodernităţii şi tendinţelor actuale de dezvoltare curricula pe plan naţional şi internaţional,
- valorificarea noului sistem de competenţe-cheie pentru învăţarea pe parcursul întregii vieţi,
- atribuirea disciplinelor şcolare, prin demersuri curriculare, a noilor oportunităţi şi valenţe în formarea personalităţii elevului: orientarea spre formare a competenţelor transversale prin formarea competenţelor specifice disciplinelor şcolare,
- structurarea curriculumului pe unităţi de învăţare (module),
- asigurarea coerenţei dintre: *competenţe transversale - competenţe specifice disciplinei - unităţi de competenţe; competenţe transversale - disciplinele şcolare; abordarea intradisciplinară - interdisciplinară,*
- valorificarea unei noi viziuni asupra conceptului de competenţă: structură, gradualitate, etape de formare etc.,
- reactualizarea conţinuturilor pe discipline din perspectiva actualităţii acestora şi oportunităţilor de a contribui la formarea lor fundamentală în domeniu (pentru a continua studiile în domeniul dat),
- reactualizarea metodologiei de predare-învăţare-evaluare: *crearea mediilor de învăţare; crearea unui cadru motivaţional pentru învăţare; diversificarea tehnologiilor didactice şi de evaluare inclusiv axate pe competenţe şi pe descriptori de performanţă,*
- introducerea şi funcţionarea termenilor noi precum ”unităţi de competenţe/ preachiziţii”, ”produse de învăţare”, ”finalităţi la finele anului de învăţământ”.

2. monitorizarea curriculumului predat-învăţat-evaluat (a procesului realizat în baza curriculumului scris).

Aici cercetătorii-monitori şi cadrele didactice-monitori vor pune accent pe monitorizarea ***funcţionalităţii*** *Curricula la disciplina Limba Străină I* [5; 3; 4] (în sens îngust, ar fi programa la Limba Străină I), inclusiv pe *Ghidurile metodologice de implementare a Curricula la Limba Străină I*, pe manuale şi alte produse curriculare, dar şi pe metodologiile aplicate de cadrele didactice la lecţii. Monitorizarea şi evaluarea se vor produce la nivel de :

- cadru conceptual (noul concept curricular, abordările psihopedagogice actuale etc.),
- administrare a disciplinei (corelaţia logică şi armonioasă între ore şi unităţi de conţinut),
- sistem şi tipologii de competenţe (cheie/transversale/transdisciplinare/interdisciplinare/ generale/specifice),
- corelaţii între tipurile de competenţe (transversale-specifice, transdisciplinare-interdisciplinare, interdisciplinare-specifice etc.),

– structură a unității de învățare (precedentă ori modificată),
– legătură dintre unitățile de competențe-unitățile de conținut-activitățile și produsele de învățare recomandate,
– corelații între conținuturi lingvistice (menținute ori decongestionate) și contexte tematice (obligator actualizate ca prioritate și condiție a unei reforme curriculare),
– tipuri de activități (producere, receptare, interacțiune, mediere) și forme de comunicare (orală, scrisă, audiovizuală),
– interdependențe între acte de comunicare (la nivel de curriculum) și acte de vorbire (la nivel de manual, situație de vorbire autentică sau simulată),
– progresie a unităților de competențe în cadrul competenței (stabilirea verbelor ce asigură progresia competenței până la final de ciclu de studii sau nivel de complexitate a competenței),
– complexitate a competenței (cunoaștere/aplicare/integrare) conform clasei/nivelului de cunoaștere a limbii străine în baza Cadrului european comun de referință al limbilor (A1-A2-B1),
– corelație între tipuri de competențe (lingvistice, sociolingvistice, pragmatice) și tipuri de finalități în creștere (competențe variate și pertinente fiecărei trepte școlare),
– legătură dintre competența (pluri/inter)culturală actuală și noua competență plurilingvă etc.

2. Rezultatele monitorizării și recomandările propuse pentru dezvoltarea sinergetică a noului curriculum școlar

Până la început de an școlar, cercetătorul științific coordonator va organiza sesiunea de formare cu cadrele didactice-monitori, se vor discuta și se va elabora pentru fiecare cadru didactic *Referențialul metodologic*, în care vor fi fixate analizele și evaluările efectuate pe tot parcursul anului de studiu.

La sfârșit de an școlar, cercetătorul științific coordonator va formula, în baza datelor obținute din *Referentialul metodologic* al fiecărui cadru didactic-monitor, concluzii finale privind funcționalitatea Curriculumului școlar la LS I și va elabora un *Referențial metodologic de dezvoltare continuă* a acestor curricula la toate treptele școlare prin corectarea/lichidarea incoerențelor stabilite în urma monitorizării.

Aceste recomandări ar putea viza conținuturile ce reprezintă mijloc de formare/dezvoltare a competențelor elevilor, în care scop conceptorii de curricula ar putea să se centreze pe o serie de aspecte de renovare curriculară centrală cum ar fi:

– micșorarea numărului de discipline școlare obligatorii prin integrarea lor, plasarea unor discipline în categoria disciplinelor opționale sau transferul lor în zona învățământului non formal.
– selectarea unităților de conținut pe discipline actuale și adaptate la contextul social, politic, economic și educațional, raportate totodată și la nevoile și interesele elevilor.

– identificarea clară a nucleului ”cunoștințelor de bază” pentru fiecare disciplină, care ar asigura formarea eficientă a competențelor elevilor în raport cu oportunitățile și particularitățile lor individuale.
– selectarea și organizarea conținuturilor în raport cu valențele lor formative și în corespundere cu finalitățile proiectate pe disciplinele de studii.

Referențialul metodologic se va înainta către minister pentru luarea deciziilor adecvate în vederea reglării curriculumului școlar în funcție și dezvoltării graduale și armonioase a politicilor curriculare nbaționale.

Experiențele anterioare dictează ca prioritate pentru etapa următoare de dezvoltare curriculară nevoia obligatorie de organizare a *sinergiilor finale* de prezentare, explicare, dezbatere și evaluare națională a noului curriculum școlar, înainte de publicare și punere în aplicare, prin care să se reunească, sub auspiciile Ministerului Educației și Cercetării și a Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, actorii implicați în procesul național de implementare a noului curriculum: *autorii de curricula*, ***autorii de manuale*** (absenți până acum la acest ritual educațional), *reprezentanții regionali ai corpului profesoral* (centre la sud, centru, nord), *reprezentanții asociațiilor obștești ale părinților* și cu consultarea *consiliilor elevilor* (la fel absenți până acum) din republică.

Concluzii

Sistemul curricular național reglementează prin politicile sale educaționale toate compartimentele destinate formării parcursului școlar plenar al elevului și necesită o perpetuă revizuire și actualizare prin monitorizare și evaluare, ale căror rezultate trebuie să asigure pregătirea noii generații de curricula naționale.

Curriculumul la Limba Străină I de ultimă generație (2018/2019) nu face excepție și la fel trebuie să cunoască monitorizarea și dezvoltarea continuă a tuturor compartimentelor sale și la toate treptele școlare cu recomandarea unui *Referențial metodologic de dezvoltare continuă* către minister în vederea pregătirii următoarei generații curriculare.

Totodată, actorii implicați în procesul național de implementare a noului curriculum - autorii de curricula, autorii de manuale, reprezentanții regionali ai corpului profesoral, reprezentanții asociațiilor obștești ale părinților și consiliile elevilor - trebuie să fie reuniți în cadrul unor sinergii ce ar asigura armonizarea comprehensiunii omogene a prevederilor noului curriculum de către toți actorii actului educațional. Necesitatea includerii în acest proces a autorilor de manuale se explică prin importanța misiunii acestora ca *mediatori* între autorii de curricula, conceptori ai noii filosofii curriculare, și profesorii, implementatori ai acestei filosofii, fără a fi neglijați elevii, co-parteneri ai actului educațional.

Bibliografie:

1. *Codul Educaţiei al Republicii Moldova* (2014) - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110112&lang=ro
2. GUȚU, Vladimir, BUCUN, Nicolae, GHICOV, Adrian [et al.] ; coord. (2017) - *Cadrul de referinţă al curriculumului naţional*. Min. Educaţiei, Culturii şi Cercet. al Rep. Moldova. – Chişinău : Lyceum (F.E.-P. “Tipografia Centrală”)

3. CUTASEVICI, A. [et al.] (coord.), GUȚU, Vl., GUȚU, I. (exp. coord.), MUNCA-AFTENEV, D. (coord.) [et al.]. *Limba străină : Curriculum național : Clasele 5-9 : Curriculum disciplinar: Ghid de implementare* / Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova. – Chișinău : Lyceum, 2020 (F.E.-P. „Tipografia Centrală")
4. CUTASEVICI, A. [et al.] (coord.), GUȚU, Vl., GUȚU, I. (exp. coord.), MUNCA-AFTENEV, D. (coord.) [et al.]. *Limba străină : Curriculum naţional : Clasele 10-12 : Curriculum disciplinar : Ghid de implementare* / Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova. - Chișinău : Lyceum, 2020 (F.E.-P. „Tipografia Centrală")
5. GUȚU, Vladimir (coord.), GHICOV, Adrian, GUȚU, Ion et al. (2018) *Evaluarea curriculumului educațional. Aria Limbă și comunicare (studii curriculare).* USM, UNICEF Moldova. Chișinău, CEP USM
6. GUȚU, Ion (coord*.),* GUȚU, Ion, MUNCA-AFTENEV, Daniela et alii (autori) (2018) *Învățământul primar. Curriculum National. Limba străină I. Curriculumul disciplinar. Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar.* Chișinău, MECC, 2018
7. POGOLȘA, Lilia, CRUDU, Valentin (coord.) (2018) - *Evaluarea curriculumului național în învățământul general. Studiu*. Chișinău, MECC, IȘE
8. *Programe de examen pentru liceu, MEC/ANCE,* (2021) -https://ance.gov.md/content/programe-de-examene
9. *Strategia de dezvoltare „Educația 2030"* (2023) - https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-02-nu-900-mec-2022_1.pdf

Articolul a fost elaborat în cadrul Subprogramului (2024-2027) "Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar", cifrul 01.14.01, din cadrul Centrului de Cercetări Științifice "Politici educaționale și sociale" al Universității de Stat din Moldova.